

รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน
สหกรณ์การเกษตร
ประจำปี ๒๕๕๙

www.cad.go.th
ISBN 978-974-9959-28-8

รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน สหกรณ์การเกษตร ประจำปี ๒๕๕๙

๕๕ ปี
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน
สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน

สหกรณ์การเกษตร

ประจำปี ๒๕๕๙

ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน
สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

กรมทวอญชีสทรณ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรที่จดทะเบียน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2549 มีจำนวนทั้งสิ้น 4,334 สหกรณ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 1.83 และในจำนวนสหกรณ์ที่รวบรวมข้อมูล ได้ 3,315 สหกรณ์ มีสมาชิก 5,449,308 คน บริหารจัดการด้วยเงินทุน 88,146.01 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 6.96 มีแหล่งเงินทุนมาจากหนี้สินเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 65.47 โดยมีแหล่งเงินกู้ยืมและหนี้สินอื่นๆ ภายนอก ร้อยละ 32.56 นอกนั้นเป็นแหล่งเงินทุน ภายในที่ได้จากเงินรับฝาก จนทำให้มีสัดส่วนหนี้สินต่อทุนสูงถึง 1.90 เท่า และเงินทุน ส่วนใหญ่ได้นำไปลงทุนอยู่ในลูกหนี้ ร้อยละ 64.42

ในรอบปีดำเนินธุรกิจรวม 5 ด้าน มูลค่า 128,374.00 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 8.58 โดยรวบรวมผลผลิตมากที่สุด ร้อยละ 26.55 รองลงมาคือ การให้กู้เงิน ร้อยละ 26.03 มีผลการดำเนินงานกำไรสุทธิ 1,795.45 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 3.65

คำนำ

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ส่วนหนึ่งในการจัดทำสถิติการเงิน และเป็นศูนย์บริการข้อมูลทางการเงินการบัญชีสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ เพื่อให้ทราบภาวะเศรษฐกิจ และข้อสังเกตเป็นการเตือนภัยแก่สหกรณ์ ให้ระมัดระวังเกี่ยวกับการบริหารด้านการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในรอบปี อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาและพัฒนาสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตรประจำปี 2549 ได้รวบรวมข้อมูลทางการเงินจากรายงานการสอบบัญชี สำหรับปีบัญชีสิ้นสุดตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2548 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2549

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์หวังว่า รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตรเล่มนี้ คงอำนวยประโยชน์ในด้านการศึกษา ค้นคว้า แก่ส่วนราชการ และบุคคลทั่วไป

สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เมษายน 2550

ความเสี่ยงต่อสภาพคล่องทางการเงิน ทุนหมุนเวียนของสหกรณ์การเกษตร
ส่วนใหญ่ ในภาพรวมได้ลงทุนอยู่ในลูกหนี้ระยะสั้นถึงร้อยละ 67.44 ในขณะที่สหกรณ์
มีการระดมเงินกู้ยืมระยะสั้น ร้อยละ 37.54 เงินรับฝาก ร้อยละ 54.27
ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินรับฝากประเภทออมทรัพย์ ดังนั้นเมื่อใดที่สภาพเศรษฐกิจหรือนโยบาย
ด้านดอกเบี้ยปรับเปลี่ยนเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินทั่วไปก็ให้ผลตอบแทนในอัตราตอบ
แทนในอัตราที่สูงกว่า ประกอบกับความศรัทธาที่สมาชิกมีต่อสหกรณ์ลดลง อาจส่งผลให้
สมาชิกถอนเงินคืนโดยเฉพาะเจ้าหนี้เงินรับฝากรายใหญ่ สภาพคล่องทางการเงินอาจได้
รับผลกระทบ และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของเงินออมเฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 5,323.92 บาท
หนี้สินเฉลี่ยต่อคน 7,718.23 บาท เป็นสัดส่วนที่มีความแตกต่างย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถ
ในการชำระหนี้คืนของสมาชิก ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรจึงควรเฝ้าระวังไม่ให้เกิดความ
เสี่ยงด้านสภาพคล่องทางการเงิน ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการบริหารงานในอนาคต ทั้งนี้
สหกรณ์ควรจะได้ศึกษาข้อมูลจากสภาวะเศรษฐกิจทางการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบ
บัญชีประจำปีเป็นตัวชี้การเปลี่ยนแปลงการบริหารในอนาคต เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะ
เกิดขึ้น

	หน้า
บทสรุป	(1) - (2)
คำนำ	(3)
สารบัญ	(5) - (6)
สารบัญตาราง	(7)
สารบัญภาพ	(8)
สารบัญภาคผนวก	(9)
 บทที่ 1 บทนำ	 1 - 9
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตของรายงาน	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.5 นิยามศัพท์	3
 บทที่ 2 วิธีการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล	 11 - 13
2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล	11
2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	11
 บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	 15 - 33
3.1 การดำเนินงานของสหกรณ์	15
3.1.1 จำนวนสหกรณ์	15
3.1.2 จำนวนสมาชิก	16
3.1.3 การถือหุ้นของสมาชิก	18

	หน้า
3.1.4 ปริมาณธุรกิจ	19
1) การรับฝากเงิน	21
2) การให้เงินกู้	23
3) การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	24
4) การรวบรวมผลิตผล	24
5) การให้บริการและส่งเสริมการขาย	25
3.2 ผลการดำเนินงาน	25
3.2.1 รายได้	26
3.2.2 ค่าใช้จ่าย	26
3.2.3 กำไร(ขาดทุน)สุทธิประจำปี	26
3.3 ฐานะการเงิน	27
3.3.1 สินทรัพย์	27
3.3.2 หนี้สิน	29
3.3.3 ทุนของสหกรณ์	31
3.4 แหล่งที่มาและทางใช้ไปของทุนดำเนินงาน	32
3.4.1 แหล่งที่มาของทุนดำเนินงาน	32
3.4.2 ทางใช้ไปของทุนดำเนินงาน	33
 บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ	 35 - 37
4.1 สรุป	35
4.2 ข้อเสนอแนะ	37
 ภาคผนวก	
ตารางสถิติการเงินของสหกรณ์การเกษตรในรอบ 5 ปี (2545-2549)	39 - 68

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนสหกรณ์การเกษตร ปี 2549	
จำแนกตามรูปแบบย่อยของสหกรณ์	15
ตารางที่ 2 จำนวนสหกรณ์และสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร	
จำแนกตามรูปแบบย่อยสหกรณ์ที่รวบรวมข้อมูลได้ ปี 2549	17
ตารางที่ 3 เฉลี่ยค่าหุ้น	
จำแนกตามรูปแบบย่อยสหกรณ์การเกษตร ปี 2549	18
ตารางที่ 4 ปริมาณธุรกิจแต่ละด้านของสหกรณ์การเกษตร	
จำแนกตามรูปแบบย่อยของสหกรณ์ ปี 2549	20
ตารางที่ 5 ปริมาณธุรกิจเงินรับฝาก	
จำแนกตามรูปแบบย่อยของสหกรณ์การเกษตร ปี 2549	22
ตารางที่ 6 สินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตร	
จำแนกตามรูปแบบย่อยของสหกรณ์ ปี 2549	28
ตารางที่ 7 หนี้สินทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตร	
จำแนกตามรูปแบบย่อยของสหกรณ์ ปี 2549	30
ตารางที่ 8 ทุนของสหกรณ์การเกษตร	
จำแนกตามรูปแบบย่อยของสหกรณ์ ปี 2549	31

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงจำนวนสหกรณ์ในรอบ 5 ปี (2545 - 2549)	16
ภาพที่ 2 แสดงจำนวนสมาชิกในรอบ 5 ปี (2545 - 2549)	17
ภาพที่ 3 แสดงจำนวนการถือหุ้นของสมาชิกในรอบ 5 ปี (2545 - 2549)	19
ภาพที่ 4 แสดงปริมาณธุรกิจแต่ละด้านในรอบปี (2549)	25
ภาพที่ 5 แสดงผลการดำเนินงานในรอบ 5 ปี (2545 - 2549)	27
ภาพที่ 6 แสดงส่วนประกอบของทุนดำเนินงานในรอบปี (2549)	33

สารบัญภาคผนวก

	หน้า
ตารางสถิติการเงินของสหกรณ์การเกษตรในรอบ 5 ปี (2545 - 2549)	39 - 68
ตารางที่ 1 จำนวนสหกรณ์การเกษตรตามทะเบียน	40
ตารางที่ 2 จำนวนสหกรณ์ที่ต้องตรวจสอบ	40
ตารางที่ 3 จำนวนสหกรณ์ที่ไม่ต้องตรวจสอบ	41
ตารางที่ 4 จำนวนสมาชิก	41
ตารางที่ 5 การถือหุ้นของสมาชิก	42
ตารางที่ 6 ปริมาณธุรกิจ	42
ตารางที่ 7 การรับฝากเงินจากสมาชิก	43
ตารางที่ 8 การรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น	44
ตารางที่ 9 การรับฝากเงินจากอื่นๆ	44
ตารางที่ 10 การให้เงินกู้แก่สมาชิก	45
ตารางที่ 11 การให้สหกรณ์อื่นกู้	46
ตารางที่ 12 ทางใช้ประโยชน์ของเงินกู้	47
ตารางที่ 13 การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	48
ตารางที่ 14 การรวบรวมผลผลิต/ผลิตภัณฑ์	50
ตารางที่ 15 การให้บริการและส่งเสริมการเกษตร	52
ตารางที่ 16 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์	53
ตารางที่ 17 รายได้เฉพาะธุรกิจ	55
ตารางที่ 18 ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ	56
ตารางที่ 19 รายได้อื่น	58
ตารางที่ 20 ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	58
ตารางที่ 21 ฐานะการเงิน	60
ตารางที่ 22 แหล่งที่มาและทางใช้ไปของทุนดำเนินงาน	65
ตารางที่ 23 แหล่งเงินกู้ยืม	66
ตารางที่ 24 อัตราส่วนทางการเงิน	68

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยแก้ปัญหาของเกษตรกรในด้านต่างๆ ได้แก่ การขาดแคลนเงินทุน ขาดแคลนที่ดินทำกิน ปัญหาในเรื่องการผลิต ขาดปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น ปัญหาการตลาดและปัญหาสังคม เหล่านี้เป็นปัญหาที่สหกรณ์การเกษตรช่วยแก้ไขได้และเป็นวิธีการแก้ไขในระยะยาว

ภายใต้นโยบายของรัฐบาลที่กระตุ้นเศรษฐกิจจากฐานราก ทั้งภาคการผลิตและการรวมกลุ่มของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เน้นด้านการเกษตรให้มีผลผลิตที่ขยายตัว สนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก การใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนการผลิต และการปรับปรุง คุณภาพสินค้าการเกษตรหลากหลายชนิดเพื่อลดความเสี่ยงของครัวเรือนเกษตรกร การแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งในแต่ละแผนส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับสหกรณ์ สถาบันเกษตรกร สหกรณ์จึงเป็นเหมือนสถานประกอบการทางธุรกิจซึ่งต้องมีการจัดทำงบการเงิน เพื่อแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานในแต่ละรอบปี เพื่อเสนอให้กับเจ้าของสหกรณ์ คือ สมาชิกผู้ถือหุ้นกับสหกรณ์ได้รู้ความเคลื่อนไหวโดยมีผู้สอบบัญชีรับรองงบการเงินและแสดงความเห็นต่องบการเงินของสหกรณ์การเกษตร

ดังนั้น รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตร ในปี 2549 จึงเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานการสอบบัญชีของสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ นำมาสรุปผลการวิเคราะห์ ประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้งนี้ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์โดยศูนย์สารสนเทศจะเป็นศูนย์บริการข้อมูลทางการเงิน การบัญชีสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานของรัฐ จะนำไปใช้ในการวางแผน และกำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ รวมทั้งสามารถนำไปประกอบในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.2 วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อรายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตรในรอบปี 2549
- 2. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตร
- 3. เพื่อจัดทำสถิติทางการเงินเปรียบเทียบในรอบ 5 ปี (2545-2549) ของสหกรณ์การเกษตร อันจะเป็นสารสนเทศในการศึกษา ค้นคว้าวิเคราะห์ วิจัยงานสหกรณ์การเกษตรต่อไป

1.3 ขอบเขตของรายงาน

นำเสนอรายงานจากข้อมูลที่รวบรวมได้จากรายงานการสอบบัญชีประจำปีของสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ (ไม่รวมชุมนุมสหกรณ์การเกษตร) ซึ่งประกอบด้วยสหกรณ์การเกษตรทั่วไป สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดิน สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษ สหกรณ์เพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.(สกต.) สหกรณ์กองทุนสวนยางและสหัชชา ที่มีรอบปีบัญชีสิ้นสุดตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2548 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2549 รวมทั้งสิ้น 3,315 สหกรณ์ ซึ่งรวบรวมยอดสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2549 และข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน ประจำปี 2548 ของสหกรณ์การเกษตรเพื่อนำมาเปรียบเทียบ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงทิศทางการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร และเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหาร ใช้ในการวางแผน และกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนางานสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป
- 2) ให้ทราบความเคลื่อนไหวทางด้านปริมาณธุรกิจแต่ละด้าน ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรและนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อการตัดสินใจวางแผน กำหนดนโยบาย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวของหน่วยงานราชการ

ที่เกี่ยวข้อง สถาบันเกษตรกร สถาบันการเงิน และสถาบันการศึกษาต่างๆ ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป

- 3) เป็นการเผยแพร่ และให้การสนับสนุนส่งเสริม ช่วยเหลืองานด้านสหกรณ์ให้พัฒนาเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

1.5 นิยามศัพท์

สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตรซึ่งมีลักษณะทั่วไปของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่สมาชิกที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามสภาพท้องที่และลักษณะการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะทำให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคม รวมทั้งการให้บริการต่างๆ แก่สมาชิก ได้แก่ การให้เงินกู้ การรับฝากเงิน การรวบรวมผลผลิตผลการเกษตรและผลิตภัณฑ์ของสมาชิกมาจัดการขายหรือแปรรูปออกขาย การจัดหาวัสดุการเกษตรและเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่าย การจัดระบบส่งน้ำ ระบายน้ำ การใช้น้ำ การส่งเสริมเผยแพร่วิชาการเกษตรและอุตสาหกรรมในครัวเรือนและการให้บริการอื่นๆ แก่สมาชิก

การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร ซึ่งจัดตั้งในหมู่สมาชิกที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันไปตามสภาพท้องที่ ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรจึงประกอบด้วยรูปแบบย่อยของสหกรณ์ ดังนี้

- 1. สหกรณ์การเกษตรทั่วไป (ธุรกิจเศรษฐกิจ รพช., สหกรณ์การเกษตรกร.ป.กลาง นพค., สตรี, ชุมชน, สุรา และอื่นๆ)
- 2. สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดิน
- 3. สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ
- 4. สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษ (เลี้ยงสัตว์, โคนม)
- 5. สหกรณ์เพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. (สกต.)
- 6. สหกรณ์กองทุนสวนยาง
- 7. สหกรณ์การเกษตรสหัชชารายย่อย

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร พอสรุปได้ดังนี้

1. จัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพและค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำและเหมาะสม
2. ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ โดยวิธีการรับฝากเงินจากสมาชิกประเภทประจำและออมทรัพย์
3. ช่วยเหลือสมาชิกในด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ตลอดจนสิ่งของอื่นที่จำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิกในราคาถูกขี้น
4. ดำเนินการในด้านการตลาด โดยการรวบรวมพืชผลและผลิตผลของสมาชิกเพื่อจัดจำหน่ายให้ไ้ราคาดี และเป็นธรรมในด้านการชั่ง ตวง วัด
5. ให้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการส่งเสริมเผยแพร่วิชาการเกษตรแผนใหม่แก่สมาชิก เพื่อลดต้นทุนผลิตและได้รับผลผลิตสูงขึ้น โดยการแนะนำพันธุ์พืชที่เหมาะสม แนะนำวิธีการใช้ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องทุ่นแรงต่างๆ เช่น รถไถนา แทรกเตอร์เกลดิน เครื่องสูบน้ำ ฯลฯ บริการแก่สมาชิกโดยคิดค่าบริการในราคาพอสมควร

สมาชิก

หมายถึง สมาชิกของสหกรณ์ที่ได้ชำระค่าหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์จำกัดแล้ว และหมายรวมถึงสมาชิกแรกตั้งสหกรณ์ด้วย

สมาชิกลาออก

หมายถึง สมาชิกที่พ้น หรือขาดจากสมาชิกภาพด้วยสาเหตุต่างๆ ได้แก่ ตาย ลาออกจากสหกรณ์ ถูกให้ออกจากสหกรณ์ หรือขาดคุณสมบัติตามข้อบังคับของสหกรณ์ และโอนหุ้นซึ่งตนถืออยู่ในสหกรณ์ไปหมดแล้ว

ปี 2549

หมายถึง ปีสถิติการเงินของสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับการตรวจสอบบัญชีประจำปี สำหรับปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 1 เมษายน 2549 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2549

ปี 2548

หมายถึง ปีสถิติการเงินของสหกรณ์การเกษตร ที่ได้รับการตรวจสอบบัญชี ประจำปีสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 1 เมษายน 2547 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2548

ปริมาณธุรกิจ

หมายถึง ในรอบปีบัญชีสหกรณ์ได้ดำเนินงานแต่ละด้านตามวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ ได้แก่ การรับฝากเงิน การให้เงินกู้ การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การรวบรวมผลิตผล และการให้บริการและส่งเสริมการเกษตร

การให้เงินกู้

หมายถึง ธุรกิจซึ่งสหกรณ์เป็นผู้ให้เงินกู้หรือสินเชื่อการเกษตรแก่สมาชิก ตามระเบียบและหลักเกณฑ์การให้เงินกู้ เพื่อให้สมาชิกนำไปประกอบอาชีพ หรือใช้จ่ายที่จำเป็น ซึ่งได้แก่ เงินกู้ระยะสั้นที่มีกำหนดชำระคืนภายในเวลาไม่เกิน 2 เดือน ยกเว้นในกรณีพิเศษสามารถชำระคืนไม่เกิน 18 เดือน เงินกู้ระยะปานกลางที่มีกำหนดให้ชำระคืนภายในเวลา 3 ปี เว้นแต่กรณีพิเศษอาจจะผ่อนผันชำระคืนภายใน 5 ปี นับจากวันเบิกรับสินเชื่อและเงินกู้ระยะยาว ซึ่งมีกำหนดชำระคืนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป

การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

หมายถึง ธุรกิจที่สหกรณ์จัดหาหรือจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ตลอดจนสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นเพื่อนำมาจำหน่ายให้แก่สมาชิก

การรวบรวมผลิตผล

หมายถึง ธุรกิจที่เกิดขึ้นจากการที่สหกรณ์ทำการรวบรวมผลิตผลและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของสมาชิกนำมาขายหรือแปรรูปเป็นสินค้าสำเร็จรูป เพื่อขายต่อให้ไ้ราคาดี ทั้งนี้ ธุรกิจรวบรวมผลิตผลยังหมายรวมถึงการขายผลิตผลที่ได้จากการแปรรูปอีกด้วย

การให้บริการและส่งเสริมการเกษตร

หมายถึง ธุรกิจที่เกิดขึ้นจากการที่สหกรณ์ ให้บริการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการเกษตร การวางแผนเพาะปลูก ตลอดจนการบริการและบำรุงที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การเพาะปลูกของสมาชิก

- รายได้เฉพาะธุรกิจ
หมายถึง รายได้ที่สามารถแบ่งได้ชัดเจนว่าเป็นของธุรกิจประเภทใด โดยเฉพาะ แต่ไม่ใช่รายได้หลักจากธุรกิจของสหกรณ์
- ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ
หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่สามารถแบ่งได้ชัดเจนว่า เป็นของธุรกิจประเภทใดโดยเฉพาะ
- รายได้อื่น
หมายถึง รายได้อื่นๆ ที่ไม่ใช่รายได้จากธุรกิจหลักของสหกรณ์และเป็นรายได้ที่ไม่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นของธุรกิจใด
- ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน
หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการบริหารกิจการอันเป็นส่วนรวม
- รายได้รายการพิเศษ
หมายถึง รายได้ที่มีได้เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์และไม่อาจคาดได้ว่าจะเกิดขึ้นบ่อยหรือเป็นประจำหรือไม่ เช่น กำไรจากสินทรัพย์ที่ถูกเวนคืน รวมทั้งข้อผิดพลาดทางบัญชีของปีก่อนที่มีนัยสำคัญและจำเป็นต้องมีการปรับปรุง ผลการดำเนินงานจากโครงการต่างๆ ของสหกรณ์ที่มีผลกำไรสุทธิประจำปี
- รายจ่ายรายการพิเศษ
หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่มีได้เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์ และไม่อาจคาดได้ว่าจะเกิดขึ้นบ่อยหรือเป็นประจำหรือไม่ เช่น ขาดทุนจากไฟไหม้ น้ำท่วม หรือจากธรรมชาติอย่างอื่น ขาดทุนจากสินทรัพย์ที่ถูกเวนคืน รวมทั้งข้อผิดพลาดทางบัญชีของปีก่อนที่มีนัยสำคัญและจำเป็นต้องมีการปรับปรุงผลการดำเนินงานจากโครงการต่างๆ ของสหกรณ์ที่มีผลขาดทุนสุทธิประจำปี
- กำไรสุทธิ
หมายถึง ผลรวมของสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานในรอบปีทางบัญชีที่คำนวณได้จากการนำรายได้เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ ซึ่งปรากฏผลมีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย

- ขาดทุนสุทธิ
หมายถึง ผลรวมของสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในรอบปีทางบัญชีที่คำนวณได้จากการนำรายได้เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ ซึ่งปรากฏผลมีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้
- กำไรสะสม
หมายถึง กำไรสุทธิหักด้วยขาดทุนสะสม หรือผลต่างของผลรวมของสหกรณ์ที่มีผลกำไรสุทธิมากกว่าผลรวมของสหกรณ์ที่มีผลขาดทุนสุทธิ
- ขาดทุนสะสม
หมายถึง ผลของสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิประจำปี ที่เกินเงินสำรอง ซึ่งจะแสดงตัวเลขในวงเล็บ
- ดำเนินธุรกิจ
หมายถึง ในรอบปีบัญชีมีสหกรณ์ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หลัก
- หยุดดำเนินธุรกิจ
หมายถึง ในรอบปีบัญชีมีสหกรณ์ที่ไม่ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หลัก เพิ่มเติมระหว่างปี
- ไม่ดำเนินธุรกิจ
หมายถึง ในรอบปีบัญชีมีสหกรณ์ที่ไม่เริ่มดำเนินธุรกิจตั้งแต่จดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์
- สินทรัพย์หมุนเวียน
หมายถึง เงินสดและสินทรัพย์ที่อาจขาย หรือแปลงสภาพเป็นเงินสด หรือใช้บริโภคให้หมดไป ภายในวัฏจักรการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์ คือ 1 ปี ทั้งนี้ ถ้ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์สั้นกว่า 1 ปี ให้ถือระยะเวลา 1 ปี เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาจัดประเภทของสินทรัพย์หมุนเวียน แต่ถ้ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์นานกว่า 1 ปี ก็ให้ถือระยะเวลานั้นๆ เป็นเกณฑ์
- เงินส่งชำระหนี้ระหว่างทาง
หมายถึง เงินที่สหกรณ์ส่งชำระหนี้ แต่ยังไม่อาจจำแนกเงินที่ส่งนั้นได้ว่า เป็นส่วนที่ชำระดอกเบี้ยและส่วนที่ชำระต้นเงินเป็นจำนวนเท่าใด

- เงินลงทุนระยะสั้นหรือเงินลงทุนชั่วคราว
หมายถึง หลักทรัพย์ที่ซื้อจากเงินสดเหลือใช้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
หาผลตอบแทนจากเงินลงทุนนั้น ซึ่งเป็นหลักทรัพย์ที่อยู่และไม่อยู่ในความ
ต้องการของตลาด ซึ่งฝ่ายจัดการจะขายเมื่อต้องการเงินสด เช่น การลงทุน
ในตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น
- ลูกหนี้อื่นๆ
หมายถึง เงินยืมที่ตรงที่กรรมการและพนักงานยืมไปจากสหกรณ์
รวมทั้งหนี้สินที่กรรมการและพนักงานมีต่อสหกรณ์ไม่ว่าจะโดยการซื้อสินค้า
จากสหกรณ์ หรือเป็นหนี้สินของ สหกรณ์ในลักษณะอื่นใด เช่น ลูกหนี้
สินค้าขาดบัญชีและลูกหนี้เงินสดขาดบัญชี (ที่มีการทำหนังสือรับรอง
จำนวนเงินสดขาดบัญชีและหนังสือรับรองสินค้าขาดบัญชี) เป็นต้น
- สิทธิการเช่า/สิทธิการใช้ประโยชน์
หมายถึง สินทรัพย์ประเภทที่มีอายุการใช้งานจำกัด และโดยปกติ
ต้องตัดบัญชี โดยแสดงยอดสุทธิหลังจากหักค่าตัดจ่ายตามอายุการใช้
สินทรัพย์ หรือตามระยะเวลาของสัญญาเช่าระยะยาว
- สัมปทาน
หมายถึง สัญญาซึ่งรัฐบาลตกลงให้สิทธิในการดำเนินงานอันเกี่ยวกับ
สินทรัพย์ของรัฐบาล เช่น สัมปทานเดินรถ สัมปทานป่าไม้ เป็นต้น
- ค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี
หมายถึง ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนที่เกิดขึ้นแล้ว และเป็นประโยชน์แก่
การดำเนินธุรกิจระยะยาวในภายหน้า เช่น ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งสหกรณ์
(ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเมื่อเริ่มจัดตั้งสหกรณ์แต่ยังไม่ได้นับเป็นงาน มีเพียง
การรับจ่ายเงินบางรายการเท่านั้น ซึ่งค่าใช้จ่ายนี้จะตัดจ่ายหมดสิ้นในปี
ที่ดำเนินงาน) ค่าปรับปรุง ค่าตกแต่ง หรือค่าซ่อมแซมสินทรัพย์ที่ใช้เงิน
จำนวนมากและทำให้สินทรัพย์นั้นคงสภาพดั้งเดิม
- เจ้าหนี้การค้า
หมายถึง พันธะที่จะต้องชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการที่สหกรณ์ได้รับ
ตามปกติ

- ส่วนของหนี้ระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี
หมายถึง ส่วนของหนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระคืนในรอบหนึ่งปี
บัญชีถัดไป รวมทั้งส่วนของหนี้ระยะยาวที่พ้นกำหนดการชำระแล้ว
- หนี้สินระยะยาว
หมายถึง หนี้สินซึ่งมีระยะเวลาการชำระคืนเกินกว่า 1 ปี หรือเกินกว่า
รอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์
- ทุนสำรอง
หมายถึง ส่วนของกำไรสุทธิประจำปีที่สหกรณ์จัดสรรไว้ตามข้อบังคับ
เพื่อชดเชยการขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า รวมทั้งเงินอุดหนุนหรือ
สินทรัพย์ที่สหกรณ์ได้รับบริจาค
- ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่นๆ
หมายถึง ทุนสะสมที่จัดสรรจากกำไรสุทธิประจำปีตามข้อบังคับ
ระเบียบและอื่นๆ ได้แก่ ทุนสาธารณประโยชน์ ทุนศึกษาอบรมทางสหกรณ์
ทุนเพื่อขยายงาน ทุนเพื่อให้การสงเคราะห์ ทุนเพื่อส่งเสริมสวัสดิการ ฯลฯ
- กำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น
หมายถึง ส่วนต่างระหว่างราคาตามบัญชีรวม (ราคาทุนรวม) ของ
เงินลงทุนที่อยู่ในความต้องการของตลาดที่ต่ำกว่าหรือสูงกว่ามูลค่ายุติธรรม
ของเงินลงทุนนั้น ซึ่งถือเป็นส่วนเกิน(กำไร) หรือส่วนต่ำกว่าทุน(ขาดทุน)
ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของเงินลงทุน โดยให้ตั้งพักไว้จนกว่าจะ
จำหน่ายเงินลงทุนนั้นได้ จึงจะรับรู้ส่วนต่างเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายใน
งบกำไรขาดทุน
- ทุนดำเนินงาน
หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่ตั้งไว้สำหรับดำเนินกิจการเพื่อหา
ผลประโยชน์เพียงเพื่อความอยู่รอดของสหกรณ์เท่านั้น โดยทุนดังกล่าว
เป็นส่วนของเงินทุนของสหกรณ์เองและส่วนที่ได้จากการกู้ยืม การสร้าง
เครดิตทางการค้า และหนี้สินอื่นที่สหกรณ์มีภาระผูกพันต้องชำระคืนใน
ภายหน้า

วิธีการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นสารสนเทศที่รวบรวมข้อมูลได้จากรายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี
สหกรณ์ รับรองงบการเงินของสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ ที่มีรอบปีบัญชีสิ้นสุดตั้งแต่
วันที่ 1 เมษายน 2548 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2549 และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
เพื่อนำเสนอเป็นรายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน ประจำปี 2549 ของสหกรณ์
การเกษตร

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

2.2.1 การวิเคราะห์ตามแนวนอน (Horizontal Analysis)

2.2.2 การวิเคราะห์ตามแนวตั้ง (Vertical Analysis)

2.2.3 การวิเคราะห์อัตราส่วน (Ratio Analysis)

2.2.1 การวิเคราะห์ตามแนวนอน (Horizontal Analysis)

เป็นการวิเคราะห์โดยดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรายการต่างๆ ในงบ
การเงิน เมื่อเวลาผ่านไป โดยใช้วิธีอัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ (**Moving-based
analysis**) เพื่อวิเคราะห์หาอัตราการเปลี่ยนแปลง/ขยายตัวเพิ่มขึ้น/(ลดลง)

$$\text{อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น/(ลดลง)ของปีที่ต้องการทราบ} = \frac{[y_t - y_{t-1}]}{y_{t-1}} \times 100$$

y_t หมายถึง ตัวเลขของปีที่ต้องการ

y_{t-1} หมายถึง ตัวเลขของปีก่อน

2.2.2 การวิเคราะห์แนวดิ่ง (Vertical Analysis)

เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายการต่างๆ ในงบการเงินของปีเดียวกัน โดยกำหนดมูลค่าของรายการที่สำคัญในงบการเงินเป็นตัวเปรียบเทียบหรือเป็นฐาน มีค่าเป็นอัตราร้อยละเท่ากับ 100 แล้วดูรายการอื่นจะมีค่าเป็นอัตราร้อยละเท่าไร หรือเรียกว่าการวิเคราะห์ย่อยส่วน (Common size analysis)

2.2.3 การวิเคราะห์อัตราส่วน (Ratio Analysis)

เป็นการวิเคราะห์ดูความสัมพันธ์ของข้อมูล 2 ชุด โดยให้ตัวหนึ่งเป็นตัวตั้ง อีกตัวหนึ่งเป็นตัวหาร เรียกว่า อัตราส่วน อัตราส่วนที่ได้ต้องนำไปเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่ถูกกำหนดให้เป็นมาตรฐาน การวิเคราะห์อัตราส่วนประกอบด้วย

1. **อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current ratio)** อัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนกับหนี้สินหมุนเวียน

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (หน่วยเป็นเท่า)} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

อัตราส่วนนี้ใช้วัดความสามารถของสหกรณ์ในการมีเงินสดเพียงพอที่จะชำระหนี้สินระยะสั้นเมื่อถึงกำหนด และยังมีเงินสดเพียงพอจะจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ ของสหกรณ์

2. **อัตราหมุนของสินทรัพย์ (Total Asset Turnover)** คือ อัตราส่วนระหว่างยอดขาย/บริการ สุทธิกับสินทรัพย์ทั้งหมด

$$\text{อัตราหมุนของสินทรัพย์ (หน่วยเป็นเท่า)} = \frac{\text{ขาย / บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

อัตราส่วนนี้บอกให้ทราบว่า สหกรณ์ลงทุนในสินทรัพย์รูปต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ในรูปของยอดขายบริการได้เป็นกี่เท่าของสินทรัพย์ทั้งสิ้น

3. **อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Asset - ROA)** เป็นอัตราร้อยละระหว่างกำไรจากการดำเนินงานกับสินทรัพย์ทั้งหมด

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (หน่วยเป็น \%)} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

อัตราส่วนนี้ ใช้วัดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ทั้งหมด เนื่องจากสินทรัพย์ที่ได้มานั้น ควรก่อให้เกิดผลตอบแทน โดยไม่คำนึงถึงวิธีการได้มา

4. **อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity - ROE)** เป็นอัตราร้อยละระหว่าง กำไรสุทธิกับส่วนของผู้ถือหุ้นสหกรณ์

$$\text{อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (หน่วยเป็น \%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

อัตราส่วนนี้แสดงถึงประสิทธิภาพในการทำกำไรต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสหกรณ์ กล่าวคือ วัดผลตอบแทนสูงสุดต่อสมาชิกที่ลงทุนในสหกรณ์

5. **อัตราส่วนกำไรสุทธิ (Profit Margin on Sales)** เป็นอัตราร้อยละระหว่างกำไรสุทธิกับยอดขาย/บริการ สุทธิ

$$\text{อัตรากำไรสุทธิ (หน่วยเป็น \%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ขาย / บริการ}} \times 100$$

อัตราส่วนนี้ใช้วัดความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานโดยส่วนร่วมด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การดำเนินงานของสหกรณ์

รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตร ประจำปี 2549 ที่รวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 3,315 สหกรณ์ มีสาระสำคัญของรายละเอียดข้อมูลดังนี้

3.1.1 จำนวนสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตร ณ วันสิ้นปีมีทั้งสิ้น จำนวน 4,334 สหกรณ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2548 จำนวน 77 สหกรณ์ หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.83 ในรอบปีรวบรวมข้อมูลได้ 3,315 สหกรณ์ หรือร้อยละ 76.47 ของจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น และสหกรณ์ที่รวบรวมข้อมูลไม่ได้ 1,019 สหกรณ์ เนื่องจากไม่พร้อมรับการตรวจสอบ 562 สหกรณ์ หรือร้อยละ 12.97 ของจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น และสหกรณ์ที่ไม่ต้องตรวจสอบ 457 สหกรณ์ หรือร้อยละ 10.54 ของจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น

ตารางที่ 1 จำนวนสหกรณ์การเกษตร ปี 2549 จำแนกตามรูปแบบย่อยของสหกรณ์

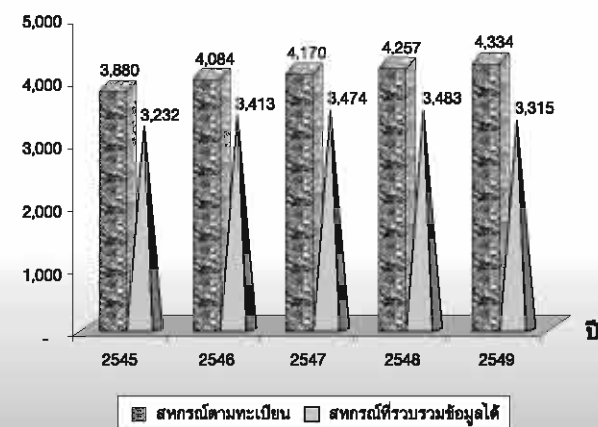
รูปแบบย่อยสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น ตามทะเบียน		จำนวนสหกรณ์ ที่รวบรวมข้อมูลได้	
	สหกรณ์	ร้อยละ	สหกรณ์	ร้อยละของ แต่ละประเภท
สหกรณ์การเกษตรทั่วไป	2,279	52.58	1,751	76.83
สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดิน	161	3.72	130	80.75
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	601	13.87	508	84.53
สหกรณ์โคนม	118	2.72	93	78.15
สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	238	5.49	129	54.20
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.(สกค.)	74	1.71	73	98.65
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	725	16.73	556	76.69
สหกรณ์การเกษตรสมาชิกรายย่อย	138	3.18	75	54.35
รวม	4,334	100.00	3,315	76.47
การขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน (ร้อยละ)	77	1.83	(168)	(4.82)

สหกรณ์การเกษตรทั่วไปที่รวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 1,751 สหกรณ์ประกอบ ด้วยสหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง.นพค. จำนวน 21 สหกรณ์ สหกรณ์การเกษตรชุมชน จำนวน 23 สหกรณ์ สหกรณ์สตรี จำนวน 48 สหกรณ์ สหกรณ์สุร่า จำนวน 79 สหกรณ์ และสหกรณ์การเกษตรทั่วไปอื่นๆ จำนวน 1,580 สหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรที่ได้รับการตรวจสอบบัญชีประจำปีและรวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 3,315 สหกรณ์ หรือร้อยละ 76.47 ของสหกรณ์ทั้งสิ้น เป็นสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจ จำนวน 3,046 สหกรณ์ หยุดดำเนินธุรกิจ จำนวน 86 สหกรณ์ และไม่ดำเนินธุรกิจ จำนวน 183 สหกรณ์

ภาพที่ 1 แสดงจำนวนสหกรณ์ในรอบ 5 ปี (2545-2549)

หน่วย : สหกรณ์

3.1.2 จำนวนสมาชิก

สหกรณ์การเกษตร ที่ได้รับการตรวจสอบบัญชีประจำปีและรวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 3,315 สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกวันสิ้นปีทั้งสิ้น 5,449,308 คน ระหว่างปี รับ สมาชิกใหม่ จำนวน 273,710 คน มีสมาชิกออก จำนวน 99,492 คน สมาชิกวันสิ้นปี ลดลงจากปีก่อน จำนวน 18,183 คน หรือลดลงร้อยละ 0.33

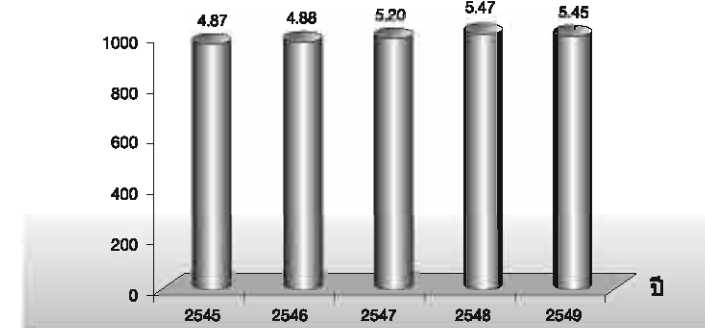
ตารางที่ 2 จำนวนสหกรณ์และสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร จำแนกตาม รูปแบบย่อยสหกรณ์ ที่รวบรวมข้อมูลได้ ปี 2549

รูปแบบย่อยสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์		สมาชิก	
	สหกรณ์	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตรทั่วไป	1,751	52.82	1,798,796	33.01
สหกรณ์การเกษตรรูปที่ดิน	130	3.92	62,666	1.15
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	508	15.33	107,673	1.98
สหกรณ์โคนม	93	2.81	22,296	0.41
สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	129	3.89	42,859	0.79
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.(สกค.)	73	2.20	3,313,569	60.81
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	556	16.77	66,792	1.22
สหกรณ์การเกษตรสหัชชารายย่อย	75	2.26	34,657	0.63
รวม	3,315	100.00	5,449,308	100.00

จะเห็นได้ว่าสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกของสหกรณ์ การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 60.81 รองลงมาเป็นสมาชิกของสหกรณ์ การเกษตรทั่วไป ร้อยละ 33.01 ของจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น ตามลำดับ

ภาพที่ 2 แสดงจำนวนสมาชิกในรอบ 5 ปี (2545-2549)

หน่วย : ล้านคน

3.1.3 การถือหุ้นของสมาชิก

หุ้นถือเป็นแหล่งเงินทุนภายในสหกรณ์ที่นำไปใช้หมุนเวียนในกิจการ การถือหุ้นของสมาชิกยังมีจำนวนมากจะทำให้ทุนของสหกรณ์มีมาก ซึ่งเป็นผลดีกว่าการใช้แหล่งเงินทุนที่ได้จากการกู้ยืม เนื่องจากมีต้นทุนที่เกิดจากดอกเบี้ยจ่ายเงินกู้ และส่งผลต่อผลการดำเนินงานที่สมาชิกอาจได้รับผลตอบแทนกลับคืนได้มากกว่า

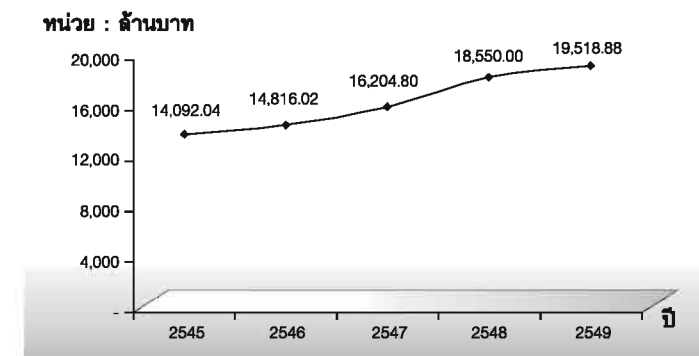
ในรอบปีสมาชิกถือหุ้นเพิ่ม 2,381.90 ล้านบาท สิ้นปีมีหุ้นคงเหลือ จำนวน 19,518.88 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 5.22

ตารางที่ 3 เอลีค่าหุ้นจำแนกตามรูปแบบย่อยสหกรณ์การเกษตร ปี 2549

รูปแบบย่อยสหกรณ์	สมาชิก (คน)	ค่าหุ้น (ล้านบาท)	ค่าหุ้นเฉลี่ย ต่อคน (บาท)
สหกรณ์การเกษตรทั่วไป	1,798,796	16,477.41	9,160.24
สหกรณ์การเกษตรปศุสัตว์	62,666	223.54	3,567.17
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	107,673	164.41	1,526.94
สหกรณ์โคนม	22,296	593.83	26,633.93
สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	42,859	53.79	1,255.05
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาด- ลูกค้า ธ.ก.ส. (สกต.)	3,313,569	1,802.20	1,838.62
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	66,792	175.17	2,622.62
สหกรณ์การเกษตรสมาชิกรายย่อย	34,657	28.53	823.21
รวม	5,449,308	19,518.88	3,581.90
อัตราการขยายตัวเพิ่ม(ลด)- จากปีก่อน (ร้อยละ)	(0.33)	5.22	0.06

จากตารางข้างต้นจำนวนสมาชิกของสหกรณ์เพิ่มขึ้นส่งผลให้ค่าหุ้นเพิ่มขึ้นด้วย การถือหุ้นของสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่เป็นของสหกรณ์การเกษตรทั่วไป มีจำนวนค่าหุ้นสูงสุดคือ มีจำนวน 16,477.41 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.42 ของค่าหุ้นทั้งสิ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าหุ้นต่อคนแล้วจะพบว่า สหกรณ์โคนม มีค่าหุ้นเฉลี่ยต่อคนมากที่สุด 26,633.93 บาท

ภาพที่ 3 แสดงจำนวนการถือหุ้นของสมาชิกในรอบ 5 ปี (2545-2549)

3.1.4 ปริมาณธุรกิจ

สหกรณ์การเกษตรที่รวบรวมข้อมูลได้ มีการดำเนินธุรกิจในรอบปีทั้งสิ้น จำนวน 128,374.00 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 8.58 รายละเอียดมีดังนี้

ตารางที่ 4 ปริมาณธุรกิจแต่ละด้านของสหกรณ์การเกษตร จำแนกตามรูปแบบย่อยของสหกรณ์ ปี 2549

รูปแบบย่อย สหกรณ์	รวม (ล้านบาท)	ธุรกิจแต่ละด้าน				
		การรับ ฝากเงิน	การให้ เงินกู้	จัดหา สินค้ามา จำหน่าย	รวบรวม ผลิตผล	ให้บริการ และ ส่งเสริม
สหกรณ์การเกษตรทั่วไป	92,280.32	29,002.90	31,637.50	18,951.72	12,545.13	143.07
สหกรณ์การเกษตรรูปที่ดิน	1,652.69	260.40	543.89	282.56	563.40	2.44
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	1,445.82	137.64	554.79	446.87	238.9	67.54
สหกรณ์โคนม	10,350.54	773.97	426.17	2,755.16	6,370.07	25.17
สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	735.98	35.20	100.37	387.42	208.55	4.44
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการ-						
ตลาดลูกค้า อ.ก.ส.(สกต.)	11,035.67	39.28	42.87	6,868.20	4,072.15	13.17
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	10,792.94	299.20	97.99	333.37	10,062.23	0.15
สหกรณ์การเกษตร-						
สมาชิกรายย่อย	80.04	5.89	19.54	36.15	18.46	-
รวม	128,374.00	30,554.48	33,423.12	30,061.45	34,078.97	255.98
ร้อยละของปริมาณธุรกิจ-						
แต่ละด้าน	100.00	23.80	26.03	23.42	26.55	0.20
อัตราขยายตัวเพิ่ม(ลด)-						
จากปีก่อนร้อยละ	8.58	6.40	4.36	21.44	5.08	(13.09)

จากปริมาณธุรกิจในรอบปีของสหกรณ์การเกษตรทั้ง 5 ด้าน สหกรณ์ได้รวบรวมผลผลิตเป็นส่วนใหญ่ มูลค่า 34,078.97 ล้านบาท หรือร้อยละ 26.55 ของปริมาณธุรกิจทั้งสิ้น รองลงมาได้แก่ การให้เงินกู้ มูลค่า 33,423.12 ล้านบาท หรือร้อยละ 26.03 ของปริมาณธุรกิจทั้งสิ้น สหกรณ์การเกษตรทั่วไปดำเนินธุรกิจระหว่างปีมากที่สุด มูลค่า 92,280.32 ล้านบาท หรือร้อยละ 71.88 ของปริมาณธุรกิจทั้งสิ้น

รายละเอียดปริมาณธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร

1) การรับฝากเงิน

การรับฝากเงินเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมเงินส่วนหนึ่งของรายได้ โดยการสะสมและฝากเงินไว้กับสหกรณ์เพื่อไว้ใช้จ่ายในอนาคต ซึ่งสหกรณ์จะคำนวณดอกผลของต้นเงิน ที่ฝากไว้ตามอัตรา และเงื่อนไขของประเภทเงินฝาก การระดมเงินฝากของสหกรณ์ยังเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ ทำให้สหกรณ์มีเงินทุนไว้หมุนเวียนในกิจการ ซึ่งจัดเป็นแหล่งเงินทุนภายในที่เป็นหนี้สินหมุนเวียนของสหกรณ์โดยมีดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจ่ายให้กับสมาชิก ซึ่งจะดีกว่าการจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของแหล่งเงินทุนภายนอกที่นำมาใช้หมุนเวียนในกิจการ

สหกรณ์การเกษตรมีเงินรับฝากระหว่างปี จำนวน 30,554.48 ล้านบาท หรือร้อยละ 23.80 ของปริมาณธุรกิจรวมทั้งสิ้นเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 6.40 มีรายละเอียดการรับฝากเงิน ดังนี้

1.1) รับฝากเงินจากสมาชิก

ระหว่างปีรับฝากเงินจากสมาชิก จำนวน 22,614.21 ล้านบาท หรือร้อยละ 74.01 ของเงินรับฝากระหว่างปีทั้งสิ้น ประกอบด้วย เงินรับฝากประจำจำนวน 485.44 ล้านบาท ออมทรัพย์ 14,076.56 ล้านบาท และออมทรัพย์พิเศษ 8,052.21 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน ร้อยละ 0.38 สิ้นปีมีเงินรับฝากจากสมาชิก คงเหลือ 22,088.54 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน ร้อยละ 2.58

1.2) รับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น

ระหว่างปีรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น จำนวน 2,642.22 ล้านบาท หรือร้อยละ 8.65 ของเงินรับฝากระหว่างปีทั้งสิ้น ประกอบด้วย เงินรับฝากประจำจำนวน 45.25 ล้านบาท ออมทรัพย์ 1,560.16 ล้านบาท และออมทรัพย์พิเศษ 1,036.81 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 18.68 สิ้นปีมีเงินรับฝากคงเหลือ 2,446.38 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 19.52

1.3) รับฝากเงินจากอื่นๆ

ระหว่างปีรับฝากเงินจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิก และไม่ใช่สหกรณ์อื่น รวมทั้งสิ้น 5,298.05 ล้านบาท หรือร้อยละ 17.34 ของเงินรับฝากระหว่างปีทั้งสิ้น ประกอบด้วย เงินรับฝากประจำ จำนวน 18.73 ล้านบาท ออมทรัพย์ 3,451.85 ล้านบาท และออมทรัพย์พิเศษ 1,827.47 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 39.80 สิ้นปีมีเงินรับฝากจากอื่นๆ คงเหลือ 4,476.76 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 39.41

ตารางที่ 5 ปริมาณธุรกิจเงินรับฝากจำแนกตามรูปแบบย่อยของสหกรณ์การเกษตร ปี 2549

รายการ	รวม		สมาชิก	สหกรณ์อื่น	อื่นๆ
	(ล้านบาท)	(ร้อยละ)	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)
สหกรณ์การเกษตรทั่วไป	29,002.90	94.92	21,373.23	2,456.92	5,172.75
สหกรณ์การเกษตรรูปที่ดิน	260.40	0.85	154.45	38.77	67.18
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ	137.64	0.45	56.98	53.03	27.63
สหกรณ์โคนม	773.97	2.53	737.41	27.25	9.31
สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	35.20	0.12	19.65	15.02	0.53
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ข.ก.ส.(สกต.)	39.28	0.13	2.19	36.85	0.24
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	299.20	0.98	265.30	13.97	19.93
สหกรณ์การเกษตร-สหัชชารายย่อย	5.89	0.02	5.00	0.41	0.48
รวม	30,554.48	100.00	22,614.2	2,642.22	5,298.05
เงินรับฝากคงเหลือสิ้นปี	29,011.68		22,088.54	2,446.38	4,476.76
ร้อยละอัตราเงินรับฝาก-คงเหลือสิ้นปี	100.00		76.14	8.43	15.43

เงินรับฝากของสหกรณ์การเกษตรในระหว่างปี ประกอบด้วยเงินรับฝากออมทรัพย์ เงินรับฝากประจำ และเงินรับฝากออมทรัพย์พิเศษ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินฝากจากสมาชิก จำนวน 22,614.21 ล้านบาท หรือร้อยละ 74.01 ของเงินรับฝากระหว่างปีทั้งสิ้น การรับฝากเงินในรอบปีเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 6.40 เงินรับฝากส่วนใหญ่ของสหกรณ์การเกษตรเป็นของสหกรณ์การเกษตรทั่วไป หรือร้อยละ 94.92 ของการรับฝากเงินระหว่างปีทั้งสิ้น สิ้นปีสหกรณ์การเกษตรมีเงินรับฝากคงเหลือจำนวน 29,011.68 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 3.87 ประกอบด้วย เงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 76.14 เงินรับฝากจากสหกรณ์อื่น ร้อยละ 8.43 และเงินรับฝากจากที่อื่นๆ ร้อยละ 15.43

2) การให้เงินกู้

สหกรณ์การเกษตรให้เงินกู้ระหว่างปี จำนวน 33,423.12 ล้านบาท หรือร้อยละ 26.03 ของปริมาณธุรกิจรวมทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 4.36 มีรายละเอียดการให้เงินกู้ ดังนี้

2.1) การให้เงินกู้แก่สมาชิก

ระหว่างปีให้เงินกู้แก่สมาชิกจำนวน 33,259.63 ล้านบาท หรือร้อยละ 99.51 ของเงินให้กู้ระหว่างปี ประกอบด้วย เงินกู้ระยะสั้น จำนวน 19,526.65 ล้านบาท ระยะปานกลาง 12,800.83 ล้านบาท และระยะยาว 932.15 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 4.53 คงเหลือลูกหนี้เงินให้กู้สิ้นปี 52,421.18 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 6.16 ซึ่งได้เผื่อนี้สงสยจะสูญเสีย 1,241.34 ล้านบาท หรือร้อยละ 2.37 ของเงินให้กู้คงเหลือสิ้นปี และมีดอกเบียค้างรับสิ้นปี 3,733.17 ล้านบาท

2.2) การให้สหกรณ์อื่นกู้

ระหว่างปีให้เงินสหกรณ์อื่นกู้ 163.49 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.49 ของเงินให้กู้ระหว่างปีทั้งสิ้น ประกอบด้วย เงินกู้ระยะสั้น จำนวน 122.14 ล้านบาท เงินกู้ระยะปานกลาง 32.56 ล้านบาท และเงินกู้ระยะยาว 8.79 ล้านบาท ลดลงจากปี 2548 ร้อยละ 21.38 คงเหลือลูกหนี้เงินให้กู้สิ้นปี 177.29 ล้านบาท ลดลงจากปี 2548 ร้อยละ 35.80 ซึ่งได้ตั้งค่าเผื่อนี้สงสยจะสูญเสีย 2.98 บาท และมีดอกเบียค้างรับสิ้นปี 4.39 ล้านบาท

3) การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

การจัดหาสินค้ามาจำหน่ายเป็นธุรกิจที่จัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาให้สมาชิก หรือเกษตรกรสามารถซื้อสินค้าที่จะนำมาเป็นต้นทุนในการผลิต ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคให้ได้ในราคาที่เหมาะสม ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าในด้านราคาและคุณภาพ อีกทั้งสมาชิกจะได้เงินเฉลี่ยคืนจากธุรกิจหากสหกรณ์มีผลกำไรจากการดำเนินงานในรอบปีตามส่วนที่สมาชิกได้ซื้อสินค้าจากสหกรณ์

ในรอบปีสหกรณ์การเกษตรได้จัดหาสินค้ามาจำหน่าย จำนวน 30,061.45 ล้านบาท หรือร้อยละ 23.42 ของปริมาณธุรกิจทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 21.44 โดยจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์เป็นทั้งเงินสดและให้สินเชื่อ สิ้นปีสหกรณ์มีลูกหนี้การค้าจำนวน 3,667.96 ล้านบาท ซึ่งได้ตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญไว้ จำนวน 444.03 ล้านบาท

ในระหว่างปี สหกรณ์การเกษตรจัดหาสินค้ามาจำหน่ายแก่สมาชิก จำนวน 17,226.98 ล้านบาท หรือร้อยละ 57.31 ของสินค้าที่จำหน่ายทั้งสิ้น สินค้าที่จำหน่ายได้มากที่สุด คือ น้ำมัน มูลค่า 11,730.18 ล้านบาท รองลงมา คือ ปุ๋ย มูลค่า 9,304.68 ล้านบาท และอาหารสัตว์ มูลค่า 2,592.87 ล้านบาท ตามลำดับ

4) การรวบรวมผลผลิต

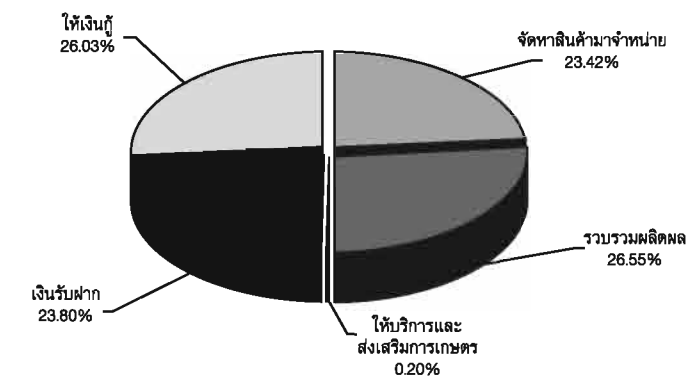
ผลผลิตของสมาชิกที่ได้เก็บเกี่ยวแล้ว หากนำไปจำหน่ายให้พ่อค้า สมาชิกอาจถูกกดราคา ถูกเอารัดเอาเปรียบในเรื่องการชั่ง ตวง วัด ดังนั้น สหกรณ์จึงเป็นแหล่งที่สามารถจะรวบรวมผลผลิตของสมาชิกเพื่อเป็นผู้จัดการขายแทนผลผลิตของสมาชิกแต่ผู้เดียว อันจะทำให้ได้ราคาดีและเหมาะสม เนื่องจาก สหกรณ์มีอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้าได้มากกว่าตัวของสมาชิกจะนำไปจำหน่ายเองโดยลำพัง

ระหว่างปีสหกรณ์การเกษตรได้รวบรวมผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ทั้งสิ้น จำนวน 34,078.97 ล้านบาท หรือร้อยละ 26.55 ของปริมาณธุรกิจทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 5.08 ผลผลิตที่รวบรวมได้สูงสุด ได้แก่ ยางพารา มูลค่า 12,771.60 ล้านบาท รองลงมา คือ ข้าวเปลือกเจ้า มูลค่า 8,131.16 ล้านบาท และน้ำมันดิบ มูลค่า 6,244.42 ล้านบาท ทั้งนี้ เป็นผลผลิตที่รวบรวมได้จากสมาชิกทั้งสิ้น มูลค่า 23,058.77 ล้านบาท หรือร้อยละ 67.66 ของผลผลิตที่รวบรวมได้ทั้งสิ้น

5) การให้บริการและส่งเสริมการเกษตร

การให้บริการและส่งเสริมการเกษตร เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีจุดประสงค์เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของสมาชิก โดยให้บริการต่างๆ ซึ่งมีค่าบริการในราคาพอสมควรระหว่างปีสหกรณ์การเกษตรให้บริการและส่งเสริมการเกษตรแก่สมาชิกจำนวน 255.98 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.20 ของปริมาณธุรกิจรวมทั้งสิ้นลดลงจากปี 2548 ร้อยละ 13.09

ภาพที่ 4 แสดงปริมาณธุรกิจแต่ละด้านในรอบปี 2549

3.2 ผลการดำเนินงาน

สหกรณ์การเกษตรที่รวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 3,315 สหกรณ์ ปรากฏผลการดำเนินงาน ดังนี้

- กำไรสุทธิประจำปี	จำนวน	2,244	สหกรณ์
	เป็นเงินจำนวน	2,150.76	ล้านบาท
- ขาดทุนสุทธิประจำปี	จำนวน	972	สหกรณ์
	เป็นเงินจำนวน	355.31	ล้านบาท
- ไม่ดำเนินงาน	จำนวน	99	สหกรณ์

การดำเนินงานของสหกรณ์ที่มีผลขาดทุนสุทธิประจำปี เป็นผลจากการดำเนินงานที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในรอบปีทั้งที่เป็นค่าใช้จ่ายประจำ ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าน้ำ ค่าไฟ ฯลฯ ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจที่เกิดจาก ดอกเบี้ยจ่าย เงินกู้ หนี้สงสัยจะสูญ ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ ค่าใช้จ่ายติดตามหนี้ ค่าใช้จ่ายประจำปีที่เป็น ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน ดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากและเงินสะสมเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

รายละเอียดผลการดำเนินงาน มีดังนี้

3.2.1 รายได้

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรมีรายได้ทั้งสิ้น จำนวน 74,878.53 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 14.44 ประกอบด้วย ดอกเบี้ยรับจากเงินให้กู้ รายได้ธุรกิจหลัก จำนวน 73,391.83 ล้านบาท และรายได้อื่นๆ จำนวน 1,486.70 ล้านบาท โดยสหกรณ์การเกษตรทั่วไปมีรายได้มากที่สุด ร้อยละ 50.65 ของรายได้ทั้งสิ้น รองลงมา คือ สหกรณ์กองทุนสวนยาง ร้อยละ 15.64 ของรายได้ทั้งสิ้น

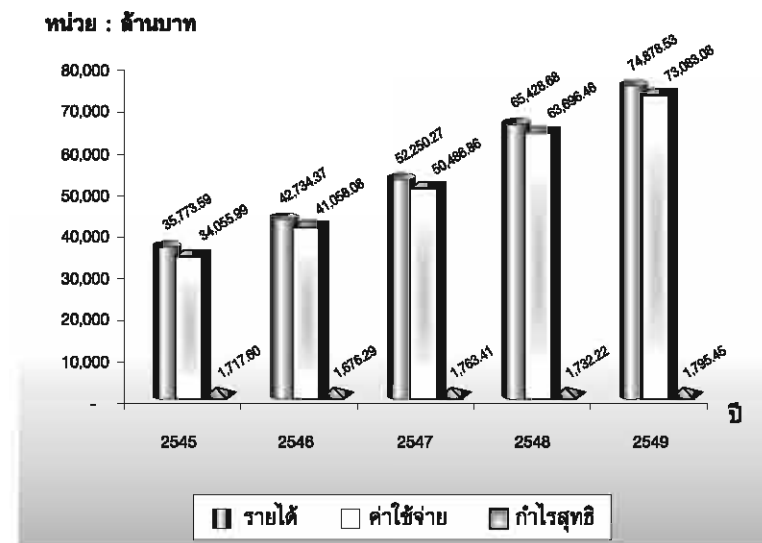
3.2.2 ค่าใช้จ่าย

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น จำนวน 73,083.08 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 14.74 หรือร้อยละ 97.60 ของรายได้ทั้งสิ้น ประกอบด้วย ต้นทุนจากธุรกิจหลัก จำนวน 66,714.55 ล้านบาท หรือร้อยละ 90.90 ของรายได้ธุรกิจหลัก และค่าใช้จ่ายต่างๆ จำนวน 6,368.53 ล้านบาท หรือร้อยละ 8.51 ของรายได้ทั้งสิ้น

3.2.3 กำไร (ขาดทุน) สุทธิประจำปี

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรมีกำไรสุทธิประจำปี จำนวน 1,795.45 ล้านบาท หรือร้อยละ 2.43 ของรายได้ทั้งสิ้น หรือมีอัตรากำไรสุทธิประจำปี ร้อยละ 2.45 ของรายได้ธุรกิจหลัก กำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 3.65

ภาพที่ 5 แสดงผลการดำเนินงานในรอบ 5 ปี (2545 - 2549)

3.3 ฐานะการเงิน

สหกรณ์การเกษตรที่รวบรวมข้อมูลได้ มีฐานะการเงิน ณ วันสิ้นปีทางบัญชี ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2548 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2549 ดังนี้

3.3.1 สินทรัพย์

สหกรณ์การเกษตรมีสินทรัพย์ทั้งสิ้น จำนวน 88,146.01 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 6.96 รายละเอียดมีดังนี้

ตารางที่ 6 สันนิษฐานถึงสิ้นของสหกรณ์การเกษตร จำแนกตามรูปแบบย่อยของสหกรณ์ ปี 2549

หน่วย : ล้านบาท

รูปแบบย่อย ของสหกรณ์	รวม		สินทรัพย์ หมุนเวียน	เงินลงทุน ระยะยาว	ลูกหนี้ ระยะยาว สุทธิ	ที่ดินอาคาร/ สินทรัพย์ ไม่มีตัวตน	สินทรัพย์ อื่น
	ล้านบาท	ร้อยละ					
เกษตรทั่วไป	75,598.18	85.76	52,967.88	511.04	16,786.06	4,974.26	358.94
สกต.	4,378.31	4.97	3,711.23	141.79	67.93	450.09	7.27
กองทุน- สวนยาง	948.69	1.08	767.82	6.30	9.98	150.32	14.27
ผู้ใช้น้ำ	674.53	0.77	610.46	4.45	10.67	46.39	2.56
โคนม	5,186.56	5.88	3,182.98	82.80	653.70	1,201.64	65.44
ผู้เลี้ยงสัตว์	274.67	0.31	203.57	2.76	12.31	53.73	2.30
ปฏิรูปที่ดิน	944.49	1.07	805.17	4.10	56.90	73.96	4.36
สหัชชา	140.58	0.16	118.27	3.18	2.94	14.96	1.23
รวม	88,146.01	100.00	62,367.38	756.42	17,600.49	6,965.35	456.37
ร้อยละของ- สินทรัพย์	100.00		70.75	0.86	19.97	7.90	0.52

จากตารางข้างต้น พบว่าสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรในภาพรวมส่วนใหญ่เป็นของสหกรณ์การเกษตรทั่วไป หรือร้อยละ 85.76 ของสินทรัพย์ รวมทั้งสิ้นส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์หมุนเวียน หรือร้อยละ 70.75 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น

1) สันนิษฐานทุนเวียน สหกรณ์การเกษตรมีสินทรัพย์หมุนเวียนทั้งสิ้น จำนวน 62,367.38 ล้านบาท หรือร้อยละ 70.75 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 6.55 สินทรัพย์หมุนเวียนส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ของสหกรณ์ จำนวน 42,059.00 ล้านบาท และมีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ จำนวน 2,879.05 ล้านบาท ในหลายๆ สหกรณ์ประสบปัญหาลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ทำให้เงินทุนจม โดยไม่ก่อให้เกิดรายได้ อาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องในการชำระหนี้สินหมุนเวียนได้นอกจากนี้ สหกรณ์บางแห่งสมาชิกไม่ส่งเงินกู้ตามกำหนดหรือไม่ชำระหนี้แก่สหกรณ์ ซึ่งเป็นอุปสรรคแก่สหกรณ์ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของสหกรณ์มากและล้มลุกคลุกคลานมาจนบัดนี้

2) เงินลงทุนระยะยาว สหกรณ์การเกษตรในภาพรวมมีเงินลงทุนระยะยาวเป็นตราสารทุนและตราสารหนี้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 756.42 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.86 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ลดลงจากปี 2548 ร้อยละ 3.47

3) ลูกหนี้ระยะยาว สหกรณ์การเกษตรมีลูกหนี้ระยะยาวจำนวนทั้งสิ้น 17,670.87 ล้านบาท หรือร้อยละ 20.05 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ลูกหนี้ระยะยาวส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้เงินให้กู้ จำนวน 16,806.92 ล้านบาท ในจำนวนลูกหนี้ระยะยาวทั้งสิ้นได้หักค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญแล้วจำนวน 70.38 ล้านบาท ลูกหนี้เงินกู้ระยะยาวส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดค้างนานเกิน 5 ปี และขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นลูกหนี้เงินกู้ระยะยาว อาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องในการชำระหนี้สินหมุนเวียนได้ เนื่องจากลูกหนี้เงินกู้ระยะยาวไม่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันทีที่ต้องการ ทำให้เงินทุนจมไม่ก่อให้เกิดรายได้

4) ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์/สินทรัพย์ไม่มีตัวตน สหกรณ์การเกษตรมีสินทรัพย์ ประกอบด้วยที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ จำนวน 6,858.97 ล้านบาท และสินทรัพย์ไม่มีตัวตน จำนวน 106.38 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น 6,965.35 ล้านบาท หรือร้อยละ 7.90 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 5.36 ส่วนใหญ่เป็นที่ดินและอาคาร จำนวน 4,932.29 ล้านบาท หรือร้อยละ 70.81 ของสินทรัพย์ดังกล่าว หรือร้อยละ 5.60 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น

5) สินทรัพย์อื่น สหกรณ์การเกษตรมีสินทรัพย์อื่น จำนวนทั้งสิ้นจำนวน 456.37 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.52 เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 11.08

3.3.2 หนี้สิน

สหกรณ์การเกษตรมีหนี้สินทั้งสิ้น จำนวน 57,711.04 ล้านบาท หรือร้อยละ 65.47 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 8.65

ตารางที่ 7 หนี้สินทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตร จำแนกตามรูปแบบย่อย
ของสหกรณ์ ปี 2549

หน่วย : ล้านบาท

รูปแบบย่อยของสหกรณ์	รวม		สินทรัพย์ หมุนเวียน	เงินลงทุน ระยะยาว	สินทรัพย์ อื่น
	ล้านบาท	ร้อยละ			
เกษตรทั่วไป	50,459.96	7.44	47,697.10	632.53	2,130.33
ปฏิรูปที่ดิน	658.83	1.14	577.54	51.90	29.39
ผู้ใช้น้ำ	347.80	0.60	320.28	9.68	17.84
โคนม	3,383.16	5.86	2,267.59	952.11	163.46
ผู้เลี้ยงสัตว์	225.82	0.39	186.68	21.25	17.89
สกต.	2,170.85	3.76	2,027.91	16.57	126.37
กองทุนสวนยาง	326.52	0.57	268.17	28.68	29.67
สมาชิก	138.10	0.24	111.21	7.75	19.14
รวม	57,711.04	100.00	53,456.48	1,720.47	2,534.09
อัตราร้อยละของหนี้สินทั้งสิ้น	100.00		92.63	2.98	4.39
อัตราเพิ่ม(ลด)- จากปีก่อนร้อยละ	8.65		8.19	23.01	9.61

จากตารางข้างต้น พบว่าหนี้สินทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่เป็นของสหกรณ์การเกษตรทั่วไป จำนวน 50,459.96 ล้านบาท หรือร้อยละ 87.44 ของหนี้สินทั้งสิ้น และหนี้สินส่วนใหญ่เป็นหนี้สินหมุนเวียนมากที่สุด ร้อยละ 92.63 ของหนี้สินทั้งสิ้น

1) หนี้สินหมุนเวียน สหกรณ์การเกษตรมีหนี้สินหมุนเวียนทั้งสิ้นจำนวน 53,456.48 ล้านบาท หรือร้อยละ 92.63 ของหนี้สินทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 8.19 หนี้สินหมุนเวียนของสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเงินรับฝาก จำนวน 29,011.68 ล้านบาท หรือร้อยละ 54.27 ของหนี้สินหมุนเวียนทั้งสิ้น หรือร้อยละ 32.91 ของทุนดำเนินงาน

2) หนี้สินระยะยาว สหกรณ์การเกษตรมีหนี้สินระยะยาวจำนวน 1,720.47 ล้านบาท หรือร้อยละ 2.98 ของหนี้สินทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 23.01 หนี้สินระยะยาวของสหกรณ์ ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหนี้เงินกู้จำนวน 1,609.72 ล้านบาท หรือร้อยละ 93.56 ของหนี้สินระยะยาวทั้งสิ้น หรือร้อยละ 1.83 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น

3) หนี้สินอื่น สหกรณ์การเกษตรมีหนี้สินอื่น จำนวน 2,534.09 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.39 ของหนี้สินทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 9.61

3.3.3 ทุนของสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรมีทุนของสหกรณ์เอง จำนวน 30,434.97 ล้านบาท หรือร้อยละ 34.53 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 3.80

ตารางที่ 8 ทุนของสหกรณ์การเกษตร จำแนกตามรูปแบบย่อย
ของสหกรณ์ ปี 2549

หน่วย : ล้านบาท

รูปแบบย่อย ของสหกรณ์	รวม		ทุน เรือนหุ้น	ทุนสำรอง และทุน สะสมอื่น	กำไร (ขาดทุน) สะสม	กำไร สุทธิ
	ล้านบาท	ร้อยละ				
สหกรณ์การเกษตรทั่วไป	92,280.32	29,002.90	31,637.50	18,951.72	12,545.13	143.07
เกษตรทั่วไป	25,138.22	82.60	16,477.41	8,041.79	(696.64)	1,315.66
ปฏิรูปที่ดิน	285.66	0.94	223.54	95.63	(34.92)	1.41
ผู้ใช้น้ำ	326.73	1.07	164.41	161.33	(15.48)	16.47
โคนม	1,803.40	5.93	593.83	1,115.75	(4.24)	98.06
ผู้เลี้ยงสัตว์	48.85	0.16	53.79	66.30	(67.92)	(3.32)
สกต.	2,207.46	7.25	1,802.20	290.06	(25.46)	140.66
กองทุนสวนยาง	622.17	2.04	175.17	226.04	(15.45)	236.41
สมาชิก	2.48	0.01	28.53	15.28	(31.43)	(9.90)
รวม	30,434.97	100.00	19,518.88	10,012.18	(891.54)	1,795.45
อัตราร้อยละของทุน- ของสหกรณ์	100.00		64.13	32.90	(2.93)	5.90
อัตราเพิ่ม(ลด)จากปีก่อนร้อยละ	3.80		5.22	2.15	12.08	3.65

จากตารางที่ 8 พบว่าทุนของสหกรณ์ทั้งสิ้น ส่วนใหญ่เป็นทุนเรือนหุ้น หรือค่าหุ้นของสมาชิก จำนวนทั้งสิ้น 19,518.88 ล้านบาท หรือร้อยละ 64.13 ของทุนสหกรณ์ทั้งสิ้น เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 5.22 และทุนของสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นของ สหกรณ์การเกษตรทั่วไป จำนวน 25,138.22 ล้านบาท หรือร้อยละ 82.80 ของทุนสหกรณ์ ทั้งสิ้น

สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์และสหกรณ์สมาชิก มีผลขาดทุนสะสม สูงกว่าทุนสำรองและทุนสะสมอื่น เนื่องจากดำเนินงานประสบผลขาดทุนติดต่อกันหลายปี ซึ่งอาจเป็นสัญญาณเตือนว่า อาจไม่สามารถดำเนินงานได้ และอาจเป็นสาเหตุทำให้ต้องล้มละลายหรือต้องล้มเลิกไป

3.4 แหล่งที่มาและทางใช้ไปของทุนดำเนินงาน

สหกรณ์การเกษตรที่รวบรวมข้อมูลได้ มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 88,146.01 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 6.96 ประกอบด้วย ส่วนที่เป็นหนี้สิน ร้อยละ 85.47 และส่วนของทุนสหกรณ์เอง ร้อยละ 34.53 โดยมีแหล่งที่มาและทางใช้ไปของ ทุนดำเนินงาน ดังนี้

3.4.1 แหล่งที่มาของทุนดำเนินงาน

มีที่มาแหล่งเงินทุนจากแหล่งภายในและภายนอกสหกรณ์ ดังนี้

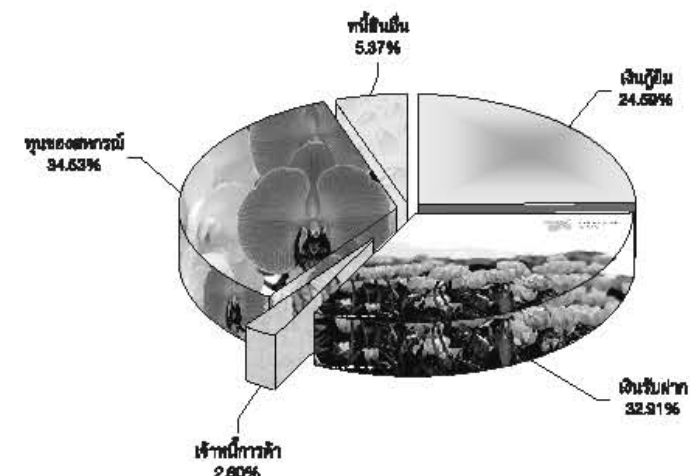
1) ภายในสหกรณ์ จำนวน 59,446.85 ล้านบาท หรือร้อยละ 67.44 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น ซึ่งได้จากทุนเรือนหุ้น ทุนอื่นๆ ของสหกรณ์ และเงินรับฝาก ส่วนใหญ่ได้จากทุนของสหกรณ์เอง หรือร้อยละ 51.20 ของแหล่งเงินทุนภายใน หรือร้อยละ 34.53 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น

2) ภายนอกสหกรณ์ จำนวน 28,699.36 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 32.56 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น ซึ่งได้จากการสร้างเครดิตทั้งระยะสั้นและระยะยาว และหนี้สินอื่นๆ ทั้งนี้ เป็นเครดิตระยะสั้นที่มีอายุหนี้ที่ต้องชำระคืนภายใน 1 ปี หรือร้อยละ 69.92 ของแหล่งเงินทุนภายนอก หรือร้อยละ 22.77 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น

3.4.2 ทางใช้ไปของทุนดำเนินงาน

ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 88,146.01 ล้านบาท สหกรณ์ได้นำไปลงทุนในสินทรัพย์ ทั้งสิ้น ได้แก่ เงินสดและเงินฝาก หลักทรัพย์/ตราสาร/หุ้น ลูกหนี้ สินค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์/สินทรัพย์ไม่มีตัวตน และสินทรัพย์อื่นๆ ส่วนใหญ่ได้ลงทุนในลูกหนี้ ห้างหุ้นส่วนสามัญจะสูง คงเหลือลูกหนี้สุทธิ 56,780.44 ล้านบาท หรือร้อยละ 64.42 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น โดยเป็นลูกหนี้ระยะสั้น ที่ถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี เป็นส่วนใหญ่ ประกอบด้วย ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้น ลูกหนี้การค้า ลูกหนี้ค่าบริการ และลูกหนี้อื่นๆ ฯลฯ ซึ่งประสบปัญหาในการบริหารลูกหนี้ดังกล่าวไว้ใน 3.3.1 สินทรัพย์แล้ว

ภาพที่ 6 แสดงส่วนประกอบของทุนดำเนินงานในรอบปี 2549

สรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุป

จากผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตรในภาพรวมปี 2549 จำนวน 3,315 สหกรณ์ มีผลการวิเคราะห์ในมุมมอง 6 มิติ (CAMELS Analysis) ดังนี้

■ มิติที่ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง สหกรณ์การเกษตรบริหารจัดการด้านเงินทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 88,146.01 ล้านบาท เงินทุนส่วนใหญ่ได้จากแหล่งภายใน ร้อยละ 67.44 และแหล่งภายนอก ร้อยละ 32.56 จนทำให้มีสัดส่วนหนี้สินต่อทุน 1.90 เท่า เป็นอัตราส่วนที่ควรเฝ้าระวังความเสี่ยงในการชำระหนี้ระยะยาว เนื่องจากทุนของสหกรณ์ที่มี ร้อยละ 34.53 ไม่สามารถคุ้มครองหนี้สินที่มี ร้อยละ 65.47 อีกทั้งอัตราขยายตัวของหนี้สินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 8.65 สูงกว่าอัตราขยายตัวของทุนสหกรณ์ที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.80 ในรอบปีมีผลการดำเนินงานมีกำไรสุทธิ ส่งผลให้อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ร้อยละ 6.01 และมีทุนสำรองต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น 0.08 เท่า

■ มิติที่ 2 คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้น 88,146.01 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน 2548 ร้อยละ 6.96 ส่วนใหญ่ได้นำไปลงทุนอยู่ในลูกหนี้หลักหักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ร้อยละ 64.42 สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อนให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.86 รอบ ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ร้อยละ 2.11 ยังคงต่ำไป เป็นสัญญาณเตือนว่าสินทรัพย์ของสหกรณ์อาจมีคุณภาพต่ำ โดยเฉพาะลูกหนี้เงินกู้ของสหกรณ์ที่ชำระไม่ได้ตามกำหนดสูงถึง ร้อยละ 27.88 ของลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น

■ มิติที่ 3 ความสามารถในการบริหาร สหกรณ์การเกษตรมีสมาชิกทั้งสิ้น 5,449,308 คน ในรอบปีดำเนินธุรกิจรวม 5 ด้าน มูลค่า 128,374.00 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 8.58 เฉลี่ยเดือนละ 10,697.83 ล้านบาท สหกรณ์การเกษตรโดยรวมมีคุณภาพขั้นการควบคุมภายในอยู่ในระดับมาตรฐานดี-ดีมาก ร้อยละ 59.20 ระดับพอใช้ ร้อยละ 23.55 และระดับต่ำกว่ามาตรฐานที่ต้องปรับปรุงและแก้ไข ร้อยละ 17.25

■ มิติที่ 4 การทำกำไร การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในรอบปี บริหารงาน มีรายได้ทั้งสิ้น 74,878.53 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 73,083.08 ล้านบาท หรือร้อยละ 97.60 ของรายได้ทั้งสิ้น ส่งผลให้มีกำไรสุทธิ 1,795.45 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 3.65

■ มิติที่ 5 สภาพคล่อง จากอัตราส่วนทุนหมุนเวียน 1.17 เท่า แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์มีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นพอสมควร แต่ทั้งนี้ สินทรัพย์หมุนเวียน ส่วนใหญ่ได้นำไปลงทุนอยู่ในลูกหนี้สุทธิ ร้อยละ 64.42 ดอกเบี้ยค้างรับเงินให้กู้ ร้อยละ 4.24 สินค้าคงคลัง ร้อยละ 5.89 ดังนั้น สภาพคล่องจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้ให้ชำระหนี้ได้ตามกำหนด และบริหารสินค้าให้มีรอบหมุนในการจำหน่ายสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว

■ มิติที่ 6 ผลกระทบของธุรกิจ จากสภาพปัญหาการเรียกเก็บหนี้ไม่ได้ เป็นผลกระทบจากนโยบายการค้าเสรี (WTO) ที่มีการแข่งขันทางราคาพืชผลและผลิตภัณฑ์นมผงแปรรูป ปัญหาด้าน การตลาด ราคา เทคโนโลยีที่เป็นช่องทางนำเข้าส่งผลให้มี ต้นทุนสูง ภัยธรรมชาติและโรคระบาดในสัตว์ ส่งผลต่อรายได้ของสมาชิกที่จะมีเหลือพอส่งชำระหนี้ให้ได้ตามกำหนด มีผลกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียนของสหกรณ์

4.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการรวบรวมข้อมูลของสหกรณ์การเกษตรในรอบปี 2549 ซึ่งได้สรุปผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน ตลอดจนผลการวิเคราะห์ด้านการเงินของสหกรณ์ในภาพรวม มีข้อเสนอแนะพอสรุปได้ ดังนี้

1) จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวมข้อมูลไม่ได้ 1,019 สหกรณ์ ในจำนวนนี้เป็นสหกรณ์ที่ไม่ได้มาตรฐานที่จะพร้อมรับการตรวจสอบ 562 สหกรณ์ หรือร้อยละ 55.15 จึงไม่สามารถแสดงความเห็นต่อการเงินได้ ดังนั้น ผู้บริหาร สหกรณ์ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสนใจและแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความพร้อมในข้อมูล และเอกสารหลักฐานต่างๆ ให้ครบถ้วนถูกต้อง รวดเร็ว อันจะเป็นประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในแต่ละรอบปี และนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือต่อระบบ สหกรณ์ที่สมาชิกและเจ้าหน้าที่จะทำการกิจกรรมร่วมกันต่อไปทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 71(2) นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งเลิก ถ้าสหกรณ์ไม่ส่งสำเนาบัญชี และรายงานประจำปีต่อนายทะเบียนสหกรณ์เป็นเวลาสามปีติดต่อกัน

2) สหกรณ์ที่หยุดดำเนินธุรกิจ 86 สหกรณ์ และไม่ดำเนินธุรกิจ 183 สหกรณ์ ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพิจารณาศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินธุรกิจต่อไป และกำหนดนโยบายในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้จัดตั้งสหกรณ์ เพื่อประโยชน์ต่อสมาชิกสหกรณ์ตาม ขบวนการสหกรณ์

3) ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในภาพรวม จำนวน 972 สหกรณ์ หรือร้อยละ 29.32 ของจำนวนสหกรณ์ที่รวบรวมข้อมูลได้ต้องประสบกับผลขาดทุน อันเนื่องมาจากการดำเนินงานที่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้ ดังนั้น ผู้บริหารสหกรณ์ควรกำหนดกลยุทธ์ในการควบคุมค่าใช้จ่าย และสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจ เพื่อรักษาสภาพภาพของสหกรณ์ไม่ให้เป็นไปตามผลขาดทุนต่อไป หากมีผลขาดทุนติดต่อกันหลายปี สหกรณ์อาจต้องประสบปัญหาไม่อาจดำเนินงานต่อไปได้ อาจต้องล้มละลายจนต้องล้มเลิกสหกรณ์ไป

4) ทุนดำเนินงานของสหกรณ์ ส่วนใหญ่ได้นำไปลงทุนอยู่ในลูกหนี้สุทธิร้อยละ 64.42 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ระยะสั้นที่ถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี สภาพคล่องทางการเงิน ตลอดจนความสามารถในการก่อหนี้จึงขึ้นอยู่กับ กลยุทธ์ในการบริหารลูกหนี้ ความเอาใจใส่ในการติดตามทวงถาม การบริหารสินเชื่อ ในกรณีสมาชิกผู้กู้จะไม่ชำระหนี้ทั้งที่มีความสามารถจะชำระได้ หากสหกรณ์ได้ติดตามทวงถามแล้วแต่ไม่เป็นผล สหกรณ์ควรดำเนินการตามกฎหมาย เพื่อบังคับให้ชำระหนี้ เพื่อมิให้คนอื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง

5) สหกรณ์ควรปรับปรุงการบริหารเพื่อลดปัญหาความล่าช้าและงานที่ค้างค้าง ตลอดจนให้มีระบบการตรวจสอบ ควบคุมการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันการทุจริต หรือความผิดพลาดทางการเงินที่อาจเกิดขึ้น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ก็สามารถจะทราบได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ควรกำหนดหลักประกันสำหรับพนักงานของสหกรณ์ไว้ด้วย ไม่ควรจัดจ้างญาติพี่น้องของคณะกรรมการดำเนินการ หรือญาติผู้จัดการเป็นพนักงานสหกรณ์ เพราะจะทำให้ระบบการบริหารงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานคนอื่นๆ เสียไปด้วย หรืออาจทำให้เกิดการทุจริตขึ้นได้

6) ในบางสหกรณ์ สมาชิกขาดความภักดีต่อสหกรณ์ ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่เอาใจใส่สหกรณ์ ไม่เข้าร่วมประชุมใหญ่ ไม่อุดหนุนสหกรณ์ ขาดความศรัทธาในงานสหกรณ์ ดังนั้น ถ้าสมาชิกผู้ใดไม่ภักดีและไม่มีความสนใจในสหกรณ์อย่างแท้จริง ควรพิจารณา ลงโทษสมาชิกผู้นั้น เพื่อพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของสหกรณ์

7) สหกรณ์ควรนำผลการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นข้อมูลที่จะช่วยชี้การเปลี่ยนแปลง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จสามารถดำรงอยู่ในโลกธุรกิจแห่งการแข่งขันได้